

Datum van inontvangstneming : 24/02/2023

Zaak C-6/23

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

2 januari 2023

Verwijzende rechter:

Kúria (Hongarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

13 december 2022

Verzoekende partij:

X

Verwerende partij:

Agrárminiszter

Beslissing

van de Kúria (hoogste rechterlijke instantie, Hongarije)

als cassatierechter

[OMISSIS]

Verzoeker: X

[OMISSIS]

Verweerder: Agrárminiszter (minister van Landbouw,
Hongarije)
([OMISSIS] Boedapest [OMISSIS])

[OMISSIS]

Voorwerp van het hoofdgeding: rechterlijke toetsing van een administratief besluit inzake steun

Partij die cassatieberoep heeft ingesteld: verzoeker [OMISSIS]

[OMISSIS]

Dictum

De Kúria [OMISSIS] verzoekt het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) krachtens artikel 267, onder b), van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (hierna: „VWEU”) om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

1. Moet artikel 50, lid 3, van verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 tot vaststelling van voorschriften voor rechtstreekse betalingen aan landbouwers in het kader van de steunregelingen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en tot intrekking van verordeningen (EG) nr. 637/2008 en (EG) nr. 73/2009 van de Raad aldus worden uitgelegd dat deze bepaling de lidstaten de mogelijkheid biedt om als subsidiabiliteitsvoorwaarde te stellen dat de begunstigde van de steun vanaf de datum van indiening van de aanvraag om betaling van 90 % van de steun tot het einde van de exploitatieperiode ononderbroken als hoofdactiviteit en als zelfstandige productieactiviteiten in de landbouw verricht?
2. Zo niet, moet deze voorwaarde dan worden uitgelegd als een door de begunstigde aangegane verbintenis?
3. Indien vraag 2 bevestigend wordt beantwoord, moeten artikel 64, lid 1, en artikel 77, lid 1, van verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 inzake de financiering, het beheer en de monitoring van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en houdende intrekking van de verordeningen (EEG) nr. 352/78, (EG) nr. 165/94, (EG) nr. 2799/98, (EG) nr. 814/2000, (EG) nr. 1290/2005 en (EG) nr. 485/2008 van de Raad aldus worden uitgelegd dat in geval van niet-naleving van een aangegane verbintenis een administratieve sanctie kan worden opgelegd, waarvan de hoogte, met inachtneming van het evenredigheidsbeginsel, wordt vastgesteld op basis van artikel 64, lid 4, onder b), en artikel 77, lid 4, onder b), , met andere woorden, moeten deze bepalingen aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen een nationale regeling op grond waarvan het totale steunbedrag moet worden terugbetaald, zonder rekening te houden met de duur van de niet-naleving?
4. Moeten artikel 64, lid 2, onder e), en artikel 77, lid 2, onder e), van verordening nr. 1306/2013 aldus worden uitgelegd dat onder „niet-naleving van gering belang” ook kan worden verstaan een situatie waarin de begunstigde van de steun in de periode van vijf jaar waarvoor de verbintenis geldt, gedurende 176 dagen niet voldoet aan de voorwaarde betreffende de hoofdactiviteit, mede gelet op het feit dat hij gedurende de gehele periode

uitsluitend landbouwactiviteiten heeft uitgeoefend en daaruit zijn inkomsten heeft verworven?

[OMISSIS] [overwegingen betreffende het nationale procesrecht]

Motivering

Aan het cassatieberoep ten grondslag liggende feiten

- 1 Allereerst informeert de Kúria het Hof erover dat verzoeker op verzoek van de Kúria heeft aangegeven dat hij in de prejudiciële procedure anoniem wenst te blijven en de Kúria hem daarom als „X” aanduidt.
- 2 Verzoeker heeft op 1 juni 2015 op grond van de az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) a fiatal mezőgazdasági termelők indulásához 2015. évben igényelhető támogatások részletes feltételeiről szóló 24/2015. (IV.28.) MvM rendelet [regeling 24/2015. (IV.28.) MVM van de minister van Landbouw en Plattelandsontwikkeling betreffende de nadere voorwaarden voor steun uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) voor de vestiging van jonge landbouwers in 2015] (hierna: „steunregeling”) een steunaanvraag ingediend bij de rechtsvoorganger van de Magyar Államkincstár (Hongaarse schatkist), te weten de Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (bureau voor landbouw en plattelandsontwikkeling; hierna: „bureau”). In zijn aanvraag heeft hij zich ertoe verbonden om een nieuw landbouwbedrijf op te richten en dit persoonlijk te leiden, en vanaf 20 oktober 2015, de datum van indiening van de aanvraag om betaling van 90 % van het steunbedrag, tot het einde van de exploitatieperiode, te weten op 31 december 2020, als hoofdactiviteit en als zelfstandige landbouwactiviteiten te verrichten.
- 3 Naar aanleiding van zijn steunaanvraag heeft het bureau verzoeker bij besluit van [OMISSIS] een steunbedrag ter waarde van 40 000 EUR toegekend. Deze autoriteit heeft verzoekers aanvraag om betaling van 90 % van het steunbedrag ingewilligd en hem een bedrag van 11 359 440 HUF uitgekeerd. Het bureau heeft verzoekers op 28 augustus 2020 ingediende aanvraag tot uitbetaling van de resterende 10 % van het goedgekeurde steunbedrag bij beslissing van [OMISSIS] afgewezen en verzoeker verplicht om het onterecht ontvangen bedrag van 11 359 440 HUF terug te betalen. Het stelde vast dat verzoeker niet gedurende de gehele betrokken periode landbouwactiviteiten als hoofdactiviteit had uitgeoefend, aangezien hij tussen 12 september 2017 en 7 maart 2018 in het register van zelfstandige ondernemers ingeschreven stond met als hoofdactiviteit fotokopiëren en reproductie, hetgeen in de TEÁOR-/NACE-nomenclatuur code 821902 heeft. Gelet hierop heeft verzoeker niet voldaan aan het bepaalde in § 4, lid 1, onder b), van de steunregeling, waardoor zijn recht op de steun overeenkomstig § 11, lid 1, van de steunregeling vervalt en het ontvangen steunbedrag in zijn geheel als onterecht ontvangen wordt beschouwd.

- 4 Beslissend op het door verzoeker ingediende bezwaar heeft verweerder het besluit van het bureau bij besluit [OMISSIS] bevestigd. Verweerder was het niet eens met de argumentatie van verzoeker volgens welke onder hoofdactiviteit moet worden verstaan de activiteit waaruit de belastingplichtige het grootste deel, maar in ieder geval ten minste 30 %, van zijn inkomsten haalt, en heeft het beroep van verzoeker op overmacht afgewezen.

Vordering en het verweer daartegen

- 5 Verzoeker vorderde nietigverklaring van zowel het besluit van verweerder als het primaire besluit en verwijzing van verweerder in de kosten van de procedure.
- 6 Hij betoogde dat een administratieve fout ertoe had geleid dat fotokopiëren en reproductie als zijn hoofdactiviteit in de registratie waren opgenomen, aangezien zijn bedoeling was om deze als andere activiteiten te laten vermelden. Hij benadrukte ook dat hij geen inkomsten had uit het fotokopiëren en reproduceren en dat hij niet een dergelijke activiteit uitoefende. Hij ontkende dat hij deze activiteit als hoofdactiviteit wilde opnemen, hij legde uit dat deze door toedoen van zijn boekhouder als zodanig is geregistreerd en toen hij dit ontdekte was de Nemzeti Adó- és Vámhivatal (nationale belasting- en douanediens, Hongarije) nog niet de verantwoordelijke instantie voor het register van zelfstandige ondernemers, zodat hij zich niet tot deze instantie kon wenden voor hulp.
- 7 Hij merkte op dat de door verweerder gelaakte, onjuist vermelde hoofdactiviteit gedurende de periode van vijf jaar in totaal 176 dagen heeft geduurd, wat neerkomt op 10 % van de periode van vijf jaar, wat niet in verhouding staat tot de door verweerder voor de gehele periode opgelegde terugbetalingsverplichting. Hij wees erop dat hij gedurende de hele exploitatieperiode landbouwactiviteiten uitoefende en dat zijn inkomen aantoonbaar uit deze activiteiten afkomstig was. Hij betwistte het standpunt van verweerder dat uitvoeringsinstanties geen discretionaire bevoegdheid bezitten omdat dat in de steunregeling zo is bepaald. Dit is zijns inziens in strijd met overweging 39 en de artikelen 91 en 97 van verordening nr. 1306/2013, alsook met artikel 63 en de overwegingen 54, 88 en 27 van uitvoeringsverordening (EU) nr. 809/2014 van de Commissie van 17 juli 2014 tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen voor verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad wat betreft het geïntegreerd beheers- en controlesysteem, plattelandsontwikkelingsmaatregelen en randvoorwaarden. Op grond hiervan kunnen, ten eerste, sancties uitsluitend worden opgelegd wanneer de niet-naleving rechtstreeks toerekenbaar is. Ten tweede vereisen de door hem aangehaalde Unierechtelijke normen dat de sanctie evenredig is. De aan hem opgelegde sanctie is onevenredig zwaar, bovendien heeft verweerder geen rekening gehouden met de ernst van de niet-naleving.
- 8 In zijn verweerschrift concludeerde verweerder, onder verwijzing naar de motivering van zijn besluit, tot verwerping van het beroep.

- 9 De rechter in eerste aanleg heeft het beroep van verzoeker verworpen. Onder verwijzing naar § 4, lid 1, onder b), en § 11, lid 1, van de steunregeling en § 46, lid 2, en § 56/C, lid 6, van a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény (wet XVII van 2007 betreffende bepaalde aspecten van de procedure voor steun- en overige maatregelen in verband met landbouw, landbouw-plattelandsontwikkeling en visserij; hierna: „procedurewet”) heeft hij geoordeeld dat de uit een administratieve fout voortvloeiende gedraging van de boekhouder van verzoeker, alsook het automatische karakter van de webassistent, voorzienbare omstandigheden waren die met een niet als onevenredig aan te merken ingreep vermeden hadden kunnen worden, indien verzoeker de in de gegeven omstandigheden te verwachten zorgvuldigheid had betracht. Met betrekking tot de terugbetalingvordering van de steun wees de rechter erop dat de steunregeling en de procedurewet verweerder geen beoordelingsbevoegdheid verlenen noch een bevoegdheid om de billijkheid mee te wegen, indien wordt vastgesteld dat de begunstigde ten onrechte heeft deelgenomen aan de regeling. § 56/C, lid 6, van de procedurewet bepaalt uitdrukkelijk dat het, onverminderd het bepaalde in § 56/B, niet is toegestaan om een vordering jegens een begunstigde geheel of gedeeltelijk kwijt te schelden.
- 10 Die rechter achtte het beroep van verzoeker op Unierechtelijke regelgeving evenmin gegrond en verwees naar artikel 22 van verordening (EG) nr. 1698/2005 van de Raad inzake steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO); (hierna: „verordening nr. 1698/2005”), waarin nauwkeurig is bepaald aan welke personen steun kan worden verleend. In dit verband wees hij erop dat hij dient te beoordelen of het feit dat verzoeker tussen 12 september 2017 en 7 maart 2018 geen zelfstandige ondernemer was die als hoofdactiviteit landbouwactiviteiten uitoefende, de nationale autoriteit het recht gaf om terugbetaling van het volledige steunbedrag te gelasten. Na afweging van de omstandigheden oordeelde hij dat het verzuim van verzoeker zo ernstig was dat de terugbetaling van het volledige steunbedrag op grond van niet-naleving van de voorwaarden gerechtvaardigd en evenredig was.

Cassatieberoep en incidenteel cassatieberoep

- 11 Verzoeker heeft in zijn cassatieberoep uitsluitend de afwijzing van het verzoek om een prejudiciële verwijzing betwist en daarbij de Kúria verzocht om de niet-toepassing van de Unierechtelijke regelgeving te onderzoeken. Hij benadrukte dat de toegepaste sanctie, te weten terugvordering van het volledige steunbedrag, niet in verhouding staat tot zijn niet-naleving.
- 12 Verweerder heeft in zijn incidenteel cassatieberoep verzocht om handhaving van de definitieve rechterlijke beslissing.

Toepasselijk Unierecht

Verordening (EU) nr. 1307/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 tot vaststelling van voorschriften voor rechtstreekse betalingen aan landbouwers in het kader van de steunregelingen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en tot intrekking van verordeningen (EG) nr. 637/2008 en (EG) nr. 73/2009 van de Raad:

Artikel 50, leden 2 en 3:

„(2) In dit hoofdstuk worden onder „jonge landbouwers” verstaan natuurlijke personen:

a) die voor het eerst als bedrijfshoofd een landbouwbedrijf oprichten of die al op een dergelijk bedrijf opgericht hebben in de periode van vijf jaar voorafgaande aan de eerste indiening van een aanvraag in het kader van de basisbetalingsregeling of de regeling inzake een enkele areaalbetaling als bedoeld in artikel 72, lid 1, van verordening (EU) nr. 1306/2013, en

b) die niet ouder zijn dan veertig jaar in het jaar van indiening van de onder a) bedoelde aanvraag.

(3) De lidstaten kunnen nadere objectieve en niet-discriminerende subsidiabiliteitscriteria inzake passende vaardigheden en/of opleidingsvereisten vaststellen voor jonge landbouwers die de betaling voor jonge landbouwers aanvragen.”

Verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 inzake de financiering, het beheer en de monitoring van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en houdende intrekking van de verordeningen (EEG) nr. 352/78, (EG) nr. 165/94, (EG) nr. 2799/98, (EG) nr. 814/2000, (EG) nr. 1290/2005 en (EG) nr. 485/2008 van de Raad

Artikel 56

„Specifieke bepalingen voor het ELFPO

De lidstaten verrichten financiële correcties indien onregelmatigheden en nalatigheden worden geconstateerd in de concrete acties of de programma's voor plattelandontwikkeling, door de betrokken Uniefinanciering volledig of gedeeltelijk in te trekken. De lidstaten houden rekening met de aard en de ernst van de geconstateerde onregelmatigheden en met de omvang van het financiële verlies voor het ELFPO.

[...]”

Artikel 63

„Onverschuldigde betalingen en administratieve sancties

1. Wanneer een begunstigde niet blijkt te voldoen aan de subsidiabiliteitscriteria, de normen of andere verplichtingen die verbonden zijn aan de voorwaarden voor de toekenning van de bijstand of steun waarin de sectorale landbouwwetgeving voorziet, wordt de steun niet betaald of geheel of gedeeltelijk ingetrokken en worden, naargelang het geval, de desbetreffende betalingsrechten als bedoeld in artikel 21 van verordening (EU) nr. 1307/2013 niet toegewezen of ingetrokken.

2. Daarnaast leggen de lidstaten, in de in de sectorale landbouwwetgeving voorgeschreven gevallen, administratieve sancties op overeenkomstig de in de artikelen 64 en 77 vastgestelde regels. Dit laat de bepalingen van titel VI, artikelen 91 tot en met 101, onverlet.”

Artikel 64

„Het opleggen van administratieve sancties

1. Dit artikel is van toepassing op de administratieve sancties bedoeld in artikel 63, lid 2, in geval van niet-naleving met betrekking tot de subsidiabiliteitscriteria, de normen of andere verplichtingen die voortvloeien uit de toepassing van de sectorale landbouwwetgeving, met uitzondering van de gevallen bedoeld in onderhavige titel, hoofdstuk II, de artikelen 67 tot en met 78, en titel VI, de artikelen 91 tot en met 101, en de gevallen waarin de sancties als bedoeld in artikel 89, leden 3 en 4, van toepassing zijn.

2. In de volgende gevallen worden geen administratieve sancties opgelegd:

[...]

e) | de niet-naleving is van gering belang, waaronder begrepen het geval waarin de niet-naleving een door de Commissie overeenkomstig lid 7, onder b), vast te stellen drempelwaarde niet overschrijdt;

4. De administratieve sancties kunnen een van de volgende vormen aannemen:

a) een vermindering van het aan bijstand of steun uit te keren bedrag met betrekking tot de steun- of betalingsaanvraag waarop de niet-naleving van toepassing is, dan wel op volgende aanvragen. Wat de steun aan plattelandsontwikkeling betreft, laat dit de mogelijkheid onverlet dat de steun wordt geschorst indien naar verwachting de begunstigde binnen een redelijke tijdsspanne de niet-naleving kan verhelpen;

b) de betaling van een bedrag dat berekend is op basis van de omvang en/of de duur van de niet-naleving;

c) de schorsing of intrekking van een goedkeuring, erkenning of toelating;

d) de uitsluiting van het recht om aan de betrokken steunregeling of steunmaatregel of andere maatregel deel te nemen of ervan te genieten.

5. De administratieve sancties staan in verhouding tot en worden van een schaal voorzien op basis van de ernst, de omvang, de duur en de herhaling van de geconstateerde niet-naleving, binnen de volgende grenzen:

a) het bedrag van de in lid 4, onder a), bedoelde administratieve sanctie is niet hoger dan 200 % van het bedrag van de steun- of betalingsaanvraag;

b) onverminderd punt a) is het bedrag van de in lid 4, onder a), bedoelde administratieve sanctie in het kader van plattelandsontwikkeling niet hoger dan 100 % van het subsidiabele bedrag;

c) het bedrag van de in lid 4, onder b), bedoelde administratieve sanctie is niet hoger dan een bedrag dat vergelijkbaar is met het onder a) genoemde percentage;

[...]

Artikel 77

„Het opleggen van administratieve sancties

1. Dit artikel is van toepassing op administratieve sancties bedoeld in artikel 63, lid 2, in geval van niet-naleving met betrekking tot de subsidiabiliteitscriteria, de normen of andere verplichtingen die voortvloeien uit de toepassing van de in artikel 67, lid 2, bedoelde regels inzake steun.

2. In de volgende gevallen worden geen administratieve sancties opgelegd:

[...]

e) de niet-naleving is van gering belang, waaronder begrepen het geval waarin de niet-naleving een door de Commissie overeenkomstig lid 7, onder b), vast te stellen drempelwaarde niet overschrijdt;

4. De administratieve sancties kunnen de volgende vorm aannemen:

a) een vermindering van het aan bijstand of steun uitgekeerde of uit te keren bedrag met betrekking tot de steun- of betalingsaanvragen waarop de niet-naleving van toepassing is, en/of met betrekking tot steun- of betalingsaanvragen voor voorgaande of volgende jaren;

b) de betaling van een bedrag dat berekend is op basis van de omvang en/of de duur van de niet-naleving;

c) de intrekking van het recht om aan de betrokken steunregeling of steunmaatregel deel te nemen.

5. De administratieve sancties staan in verhouding tot de ernst, de omvang, de duur en de herhaling van de geconstateerde niet-naleving, binnen de volgende grenzen:

- a) voor een bepaald jaar is het bedrag van de in lid 4, onder a), bedoelde administratieve sanctie niet hoger dan 100 % van het bedrag van de steun- of betalingsaanvragen;
- b) het bedrag van de in lid 4, onder b), bedoelde administratieve sanctie is voor een bepaald jaar niet hoger dan 100 % van het bedrag van de steun- of betalingsaanvraag waarvoor de sanctie wordt opgelegd;
- c) de uitsluiting als bedoeld in lid 4, onder c), beslaat ten hoogste een periode van drie opeenvolgende jaren die in geval van een nieuwe niet-naleving kan worden verlengd.

[...]"

Toepasselijke nationale regelgeving

Regeling 24/2015. (IV.28.) MVM van de minister van Landbouw en Plattelandsontwikkeling betreffende de nadere voorwaarden voor de steun uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling voor de vestiging van jonge landbouwers in 2015 (steunregeling)

§ 3

„1. Steun kan worden aangevraagd door natuurlijke personen die:

- a) ten tijde van de indiening van de steunaanvraag ouder dan 18 jaar, maar jonger dan 40 jaar zijn;
- b) ten tijde van de indiening van de steunaanvraag beschikken over
  - ba) ten minste één van de in bijlage 1 genoemde beroepskwalificaties,
  - bb) ten minste één van de in het kader van de in bijlage 2. genoemde opleidingen behaalde kwalificaties, of
  - bc) een in het buitenland behaald certificaat of diploma dat overeenkomstig de wet betreffende de erkenning van buitenlandse certificaten en diploma's is erkend of gewaardeerd, waaruit de onder ba) of bb) bedoelde beroepskwalificatie of andere kwalificatie blijkt;
- c) een bedrijfsplan voor de ontwikkeling van hun landbouwactiviteiten, met inbegrip van het SFH-insert en een financieel plan, indienen bij het bureau voor landbouw en plattelandsontwikkeling (hierna: „bureau”), en
- d) zich ertoe verbinden om, ongeacht de exploitatieperiode, voor het eerst een landbouwbedrijf op te richten en daarin als bedrijfshoofd landbouwactiviteiten te verrichten.”

§ 4

„1. De aanvrager verplicht zich om

- a) persoonlijk betrokken te zijn bij het beheer van het landbouwbedrijf;
- b) vanaf de datum van de indiening van de aanvraag om betaling van 90 % van het steunbedrag tot het einde van de exploitatieperiode zijn landbouwactiviteiten ononderbroken als hoofdactiviteit en als zelfstandige ondernemer te verrichten;

[...]”

§ 11

„1. Indien de schatkist tijdens de controle vaststelt dat de begunstigde van de steun niet voldoet aan het bepaalde in § 4, lid 1, onder a) of b), vervalt zijn recht op deelname aan de steunmaatregel en wordt het gehele bedrag van de genoten steun als onterecht ontvangen beschouwd.”

§ 13.

„Bij deze regeling worden bepalingen vastgesteld die nodig zijn voor de uitvoering van artikel 22 van verordening (EG) nr. 1698/2005 van de Raad inzake steun voor plattelandontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandontwikkeling.”

Motivering van de vragen en standpunt van de Kúria

- 13 De Kúria is van mening dat voor de beslechting van het geding tussen partijen een uitlegging van het Unierecht noodzakelijk is. Ook heeft de De Kúria onderzocht of de juiste toepassing van het Unierecht niet dermate duidelijk is dat redelijkerwijze geen ruimte voor twijfel kan bestaan. Aangezien de uitlegging door verweerder, die is gebaseerd op het nationale recht maar ook gevolgen heeft voor de toepassing van het Unierecht, en de uitlegging door verzoeker, die op het Unierecht is gebaseerd, maar tevens bepalend is voor de toepassing van het nationale recht, tot een volkomen tegenstrijdige uitlegging van dezelfde, in de onderhavige zaak toepasselijke normen kunnen leiden, is de Kúria tot de conclusie gekomen dat de juiste uitlegging van het Unierecht niet duidelijk is. De Kúria heeft er twijfels over of de nationale regeling en praktijk, die als subsidiabiliteitsvoorwaarde stelt dat de landbouwactiviteit als hoofdactiviteit uitgeoefend blijft worden en bij niet-naleving van deze voorwaarde terugbetaling van het gehele steunbedrag eist, in plaats van een verlaging toe te passen die in verhouding staat tot de ernst van de niet-naleving, verenigbaar is met de juiste uitlegging van het Unierecht.
- 14 In de eerste plaats is de Kúria van oordeel dat het door verweerder aangehaalde § 13 van de steunregeling ten onrechte verwijst naar de uitvoering van artikel 22 van verordening nr. 1698/2005, aangezien deze bepaling bij artikel 88 van

verordening (EU) nr. 1305/2013 van 17 december 2013 inzake steun voor plattelandsontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) en tot intrekking van verordening (EG) nr. 1698/2005 van de Raad met ingang van 1 januari 2014 is ingetrokken en alleen van toepassing is gebleven op concrete acties die werden uitgevoerd in het kader van programma's die de Commissie vóór 1 januari 2014 op grond van deze verordening had goedgekeurd.

- 15 Voor verzoeker gaat dit niet op, aangezien hij zijn aanvraag heeft ingediend in juni 2015, toen de in 2014 in werking getreden nieuwe kaderregeling reeds van toepassing was. Overeenkomstig artikel 288, tweede alinea, VWEU worden de voorwaarden voor deelname derhalve beheerst door artikel 50, lid 2, van verordening nr. 1307/2013. Hoewel artikel 50, lid 3, van verordening nr. 1307/2013 de lidstaten toestaat nadere objectieve en niet-discriminerende subsidiabiliteitscriteria inzake passende vaardigheden en/of opleidingsvereisten vast te stellen voor jonge landbouwers, is de Kúria van mening dat dit niet kan worden gelijkgesteld met het bepaalde in § 4, lid 1, onder b), van de steunregeling.
- 16 Naar het oordeel van de Kúria kan de voorwaarde dat de aanvrager tot het einde van de exploitatieperiode onafgebroken als hoofdactiviteit en als zelfstandige productieactiviteiten in de landbouw verricht niet worden beschouwd als vaardigheid en/of opleidingsvereiste in de zin van artikel 50, lid 3, van verordening nr. 1307/2013. Hieruit volgt dat deze voorwaarde niet als subsidiabiliteitscriterium kan worden aangemerkt, maar als een door de deelnemer aangegane verplichting. Toch heeft verweerder in zijn besluit verzoeker verweten dat hij niet voldoet aan de in § 11, lid 1, van de steunregeling gestelde subsidiabiliteitsvoorwaarde, en terugbetaling van het volledige steunbedrag gelast.
- 17 In artikel 56 van verordening nr. 1306/2013, dat specifieke bepalingen voor het ELFPO bevat, is bepaald dat de lidstaten rekening houden met de aard en de ernst van de geconstateerde onregelmatigheden en met de omvang van het financiële verlies voor het ELFPO. Naast deze bepalingen bevat de verordening gedetailleerde regels inzake onverschuldigde betalingen en de toepassing van administratieve sancties, die overeenkomstig artikel 64, lid 5, en in artikel 77, lid 5, van verordening nr. 1306/2013 in verhouding staan tot en worden voorzien van een schaal op basis van de ernst, de omvang, de duur en de herhaling van de geconstateerde niet-naleving.
- 18 Naar het oordeel van de Kúria kan de door verzoeker begane inbreuk, die slechts betrekking heeft op de vervulling van een administratief vereiste, niet worden geacht zo ernstig te zijn dat oplegging van een sanctie noodzakelijk is. De inbreuk kan worden gezien als „niet naleving van gering belang” in de zin van artikel 77, lid 2, onder e), van verordening nr. 1306/2013. Maar zelfs wanneer dit niet het geval zou zijn, dan nog moeten de bepalingen van artikel 64, lid 4, en artikel 77, lid 4, en in het bijzonder het bepaalde onder b), van dit artikel, worden toegepast, hetgeen wil zeggen dat de hoogte van de sanctie moet worden vastgesteld op basis van de duur van de niet-naleving. Het staat evenwel vast dat de niet-naleving in de

vereiste periode van vijf jaar (1825 dagen) 176 dagen heeft geduurd, hetgeen neerkomt op minder dan 10 % van de gehele exploitatieperiode.

- 19 In het licht van het voorgaande heeft de Kúria op basis van het Unierecht twijfels over de verenigbaarheid van de Hongaarse regelgeving met de Unierechtelijke eisen.
- 20 [OMISSIS] [overwegingen betreffende het nationale procesrecht]

Boedapest, 13 december 2022

[OMISSIS]

[OMISSIS] [ondertekeningen]